

6116 b. 13(59) augusti 23. Alvesta (i Jäders socken).

Anders Mattsson och hans hustru Elin Ragnvaldsdotter ger till prästbordet i Sköldinge 3 öresland jord i Sköldingeby med allt därtill hör utom en humlegård på villkor att de får 4 tunnor korn om året som ränta av nämnda jord så länge de lever. Dör den ena skall hälften dras av. Vidare ger de Sköldinge kyrka 3 öresland i Sköldingeby i utbyte mot 2 öresland i Skalunda och 1 öresland i Hol(bonäs) i samma socken, som genom liknande byte länge tillhört kyrkan. I gengäld skall kyrkoherden fira två mässor för dem och deras föräldrar varje månad.

Biskop Tyrgils i Strängnäs, riddaren herr Sigge Magnusson och dennes broder herr Ragnvald Magnusson beseglar utöver utfärdaren och dennes hustru.

Orig. förlorat. En text i "en gammal Holbonäs tillhörig jord- och copiebook, screfwen uthj konung Gustaf Erikssons tid, wid åhr 1545" är känd genom en nu förkommen, av Johan Peringskiöld bestyrkt avskrift, varpå några bevarade avskrifter återgår (se nedan). — Om Peringskiölds tillgång till brev hos östgötalagmannen Sven Ribbing på Hålbönäs och besök där i samband med inlösnigen av ett fornfynd år 1700 se I. Friedländer, Peringskiölds Diplomatarium (1971), s. 26 och 146 f., samt V. Gödel, Riksantikvarieämbetet (1930), s. 128 f. Peringskiöld uppger i sin till avskriften fogade attest att "en nyare hand" i kopieboken raderat orden 1) unt, 2) för, 3) langi tillegat, 4) bytning samt 5) omskifftning och med mörkare bläck ändrat dem till 1) lagt, 2) och, 3) förinde tillgifwit, 4) prydning, 5) kostning (se *A* och *B* nedan samt noterna).

Avskrifter: [*A*] (efter Peringskiölds bestyrkta avskrift) från omkring 1720 av J.G. Hallman, Första provinskontorets konvolut 157:2, Handlingar rörande jus patronatus i Södermanlands län 1695–1843, Sköldinge, pag. 57–59, Kammarkollegiets arkiv, Stockholm; [*B*], som är något defekt genom att högerhörnet nedtill är bortrivet, (efter Peringskiölds bestyrkta avskrift) i F V: Uppgifter om prästerskapets löneförmåner 1696 (Prästverket för Strängnäs stift, fol. 95 r–v, Strängnäs domkapitels arkiv, Uppsala landsarkiv. Härutöver finns det ytterligare fem avskrifter från 1694–1695 och 1708 i ovan nämnda konvolut rörande patronatsrättsfrågor och en avskrift i Livgedingets domsagas arkiv, Uppsala landsarkiv. Dessa företer sinsemellan stora likheter, vilka skiljer dem från de båda på Peringskiölds text återgående avskrifterna, och representeras här av [*C*] Första provinskontorets konvolut 157:2 (se ovan), pag. 13–14, Kammarkollegiets arkiv, Stockholm.

Brevet trycks här efter *A* med angivande av viktigare avvikelser i *B* och *C* i notapparaten. Nämnas kan att de avvikelser från *A* och *B* som finns i *C* har denna text gemensamt med de fem nyss nämnda texterna. Det har dock inte befunnits motiverat att arbeta in dem i textapparaten, då de i sin tur mest skiljer sig åt ifråga om stavningen.

Alla texterna har det uppenbart felaktiga årtalet 1309. Brevet bör dateras till tiden mellan 1355/56, då biskop Tyrgils utnämndes, och 1360 31/5, då riddaren Sigge Magnusson bevisligen var död (M. Collmar, Strängnäs stifts herdaminne I, 1977, s. 48; hs B 15, fol. 357 r, Sv. Riksarkivet). I litteraturen förekommande datering av brevet till 1360 förklaras av att omnämmandet av Sigge Magnusson som avliden redan på våren detta år inte observerats (ÄSF I:1, s. 100; Collmar, a.a., s. 460). Det är rimligt att anta bortfall av "l" i "Mccclix", eftersom årtalet att döma av *A* och *B* varit skrivet med romerska siffror och avskrifterna i övrigt företer många felläsningar.

Allom them^a som thetta närwarandes vårt öpna bref seendes warda önskar iag Anders Mattisson^b med mino hustru Elin Rawaldsdotter^c ewinnerliga salighet i^d Herranom Gudi. Skall allom witterligt wara och^e besynnerliga them som thär nogot hafwa beställa med eller och i hurudana motthe i framtiden där med wara må, tå hafwa [wy]^f till prästeboleth och till prästens brugning och nytto, kirkeherens^g i våra sogna kirkio Skiöldinge, iii^h öris land jord i Skiöldingabyⁱ med alla de^k ägor besynnerliga och enkannerliga, som thenne föreskrifne jord tilligga, alenast undantagandes en^l humblagård för wora siäl och för våra närmesta fränders siälar med wår egen fria rätt och lag och welle^m öfwer alla våra ägur, som Gud oss förlänt hafwer samma kirkioherdeⁿ till godo och gagn, förberörde^o jord ewiga tillskickat hafwom, att henne^p bruka och fara med allo the bästa lämpo, som Gud honom lära kan, med sådana hwillkor att kirkeherren som nu är eller och then som med tiden tillkommandis warder^q äre bepliktig^r uthan all skotzmähl och arga list gifwa oss iiiii^t tunnor korn orlige^s så länge wi lifw-

om af samma föreskrifne jord oss till ränto, men kan deth också hända att ¹⁻ett wore ⁻¹dör af thenna världene för än den andre^t thå skall halfdelen minskas af föreskrefno ränto orlighe åårs; bekenompz wi oss framdelis också om wora godz ena oppenbarliga förkindelse^u med förberörde^v kirkio Skiöldinge, henne till ytterligare nytto och fördel tillägnat hafwom och teslikest af alt wor hiärta wehlwilleliga unt^x ^{y-}och gifwit^{-y} hafwom samma kirkio till prästeboleth och till kyrkioherrens^z brugning och nytto iii^ä öris land jord i samma by Skiöldinge^ä med alla deras tillägor för^ö ii^{aa} öris land jord i Skalunda^{ab} och för en örisland jord i Hull i samma sogen, ^{ac-}som till^{-ac} förberörde kyrkia här till ^{ad-}längi tillergat^{-ad} hafwer^{ae} med ^{af-}ena sliko^{-af} bytning^{ag} och omskiftning^{ah} uthi ena stadfastning. Skall thet^{ai} obrotsliga ståendis warda med ett sådana^{ak} tilliggande^{al} willkor att^{am} kirkioherren som nu är eller och then som med tiden tillkommande warder till att säia ii^{an} mässor för wora siälar och för våra förälldrars siälar hwar månath åhrlighe Gudi till lof^{ao-} äre ewighe beplichtelse^{-ao}. Thär före till these^{ap} föreberörde handel och till thes itterligare^{aq} underwisning och förwarningh^{ar} i werdug faders i Christo her Tirgels^{as} biskop i Strängnäs som siälwfer i denna föreberörde begengelse^{at} och förkinnelse^{au} pärsonlige närwar, ibland wählborne mäns närwaro herr Sigge Månsson riddare, och herr ^{av-}Rawal Monsson^{-av} sins broders insigle ^{ax-}[medh sitt egith och sine hustrus insegle]^{-ax}, som hängandes blefwa^{ay} för detta bref, hwilket som gifwit war på thenne föreberörde^{az} herres biskop Tirgals^{aa} gård Alwastra anno ^{aa-}MCCCIX etc. ^{-aa}sancte Bertels^{ao} apostels affton.

^a Saknas B. ^b Matisson B, Matzson C. ^c Rafwalsdotter B, Rafwallsdätter C. ^d hoos C. ^e Saknas C. ^f Så B,C, saknas A. ^g kirkioherren C. ^h 4 C. ⁱ Skiöldingeby B, C. ^k dess C. ^l itt C. ^m willia C. ⁿ kirkioherre B, kyrckioherre C. ^o förbemälte C. ^p honom C. ^q-^q är beplichtugat C. ^r 4 C. ^s orlighe B. ^t andra C. ^u förkunnelse C. ^v förbemälde C. ^x Över raden lagt A, lagt B; på raden lagt C. (Se kommentar ovan.) ^y-^y,^z Saknas delwis p.g.a. skada B (se ovan). ^ä 3 C. ^a Se not y. ^ö Över raden och A,B; på raden och C. (Se kommentar ovan.) ^{aa} 2 C. ^{ab} Se not y. ^{ac-ac} Se not y. ^{ad-ad} Över raden förinde tillgifwit A, förindi tilgifwit B; på raden förinde tillgifwit C. (Se kommentar ovan och jfr "längi tillegat" efter själwa brevtexen i Peringskiölds attest enl. Hallmans version i A). ^{ae} hafwom C. ^{af-af} Saknas p.g.a. skada B (se ovan). ^{ag} Över raden prydnung A, prydnings B; på raden prydnung C. (Se kommentar ovan.) ^{ah} Över raden kostning A, kåstning B; på raden omkåstning C. (Se kommentar ovan.) ^{ai} detta C. ^{ak} sådant C. ^{al} tilläggande C. ^{am} är C. ^{an} 2 C. ^{ao-ao} och äre ewighe beplichtoge B; och ähra ewig beplichtad C. ^{ap} thess C. ^{aq} tydeligare C. ^{ar} förwaringh C. ^{as} Thirgili C. ^{at} begengelse C. ^{au} förkunnelse C. ^{av-av} Rafwall Månson C. ^{ax-ax} Så B, saknas A, C. ^{ay} blefwe B, blef C. ^{az} förberörde C. ^{aa} Tirgels B, Tirgili C. ^{aa-aa} Så A, B; 1309 C. ^{ao} Bertelis C.

¹⁻¹ För liknande uttryck i gen.plur. se Söderwall: iak.

6117.

1359 augusti 24.

Johan Henriksson, kanik i Lund, kungör att han enligt Skånelagens bestämmelser och till fullt pris har sålt och genom skötning upplåtit sin gård i Malmö, vanligen kallad Skagemans ladugård, med tomt och byggnader till välborne riddaren herr Ivar Nilsson. Gården ärwde brevutfärdaren efter sin moder Cecilia, Henriks (hustru), som hade köpt den av en viss Peter Witte.

Brevutfärdaren beseglar tillsammans med välborna män herr Peter Botolfsson, kanik i Lund, Håkan Hildebrandsson, Henneke Mikaelsson, Gödeke (Hennekeson) Witte, Nils Jakobsson i Malmö, Nils Åkeson och Martin Petersson, invånare i samma stad.